

Mál nr. 64/2026

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.

Nafn vátryggingartaka (X)

Skaðabótaábyrgð. Vinnuslys. Sönnun.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 9. febrúar 2026, ásamt fylgiskjölum.
2. Athugasemdir V, dags 23. febrúar 2026.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi slasast þann 23. júlí 2024 á byggingarsvæði X, M var ráðinn hjá Y en leigður til X. Atvik hafi verið þau að M hafi verið staddur á vinnupalli að festa svokallaða skó á steypumót þegar fótur hans rakst í festingu fyrir undirstöður sem stóð upp úr pallinum. Við það hafi hann fallið fram fyrir sig og niður í holu sem var þar við hlið vinnupallsins, u.þ.b. 1,5 til 1,8 metrar. M hafi ekki fallið óhindrað niður í holuna heldur hafi steypustyrktarjárn orðið á vegi hans sem lágu í holunni. Við fallið hafi hann sveiflast á fyrrnefndum steypustyrktarjárnnum og skolið þannig með bakið í vegg umræddrar holu. Samhliða þessu hafi fótur M flækst í þessum járnnum með þeim afleiðingum að hann hékk illa leikinn niður úr járnnum, ofan í skurðinum, þar til samstarfsmenn komu þar að og hífðu hann upp. M hafi leitað samdægurs til læknis. Slysið hafi leitt til langvarandi óvinnufærni M, m.a. vegna bakverkja með leiðni niður í ganglimi.

Í málskoti byggir M á því að fyrirkomulag á vinnustaðnum hafi verið óforsvaranlegt og ekki samræmt lögum nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, sem og reglugerðum settum með stoð í lögnum og öðrum viðeigandi reglum. Vísar hann einkum til ákvæða 1. mgr. 13., 14., 21., 23., 37. gr., 42. gr. laganna sem og 2. mgr. 1. gr. reglna nr. 547/1996 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggisráðstafanir á byggingarvinnustöðum og við aðra tímabundna mannvirkjagerð. Að auki til 8. gr. A-hluta og 2. og 3. mgr. 16. og 21. gr. B-hluta IV. viðauka við reglur nr. 547/1996. Þá til 2. mgr. 7., 1. mgr. 11. og 12. gr. reglugerðar um röraverkpalla nr. 729/2018.

M byggir í fyrsta lagi á að gólf áðurgreinds verkpalls hafi greinilega verið skemmt þar sem upp úr því stóð festing fyrir undirstöður. Aðbúnaður á gólfinu hafi verið þannig til þess fallinn að stuðla að hrösun starfsmanna á vinnustaðnum. Óhjákvæmilegt sé að líta svo á að með þessu hafi fyllsta öryggis og aðbúnaðar ekki verið gætt, einkum með hliðsjón af áskilnaði um slétt gólf verkpalla skv. 1. mgr. 11. gr. reglugerðar um röraverkpalla nr. 729/2018. Í öðru lagi er á það bent að fallvörnum á verkfallinum hafi verið bersýnilega ábótavant. Fallvarnir á verkpöllum af þessu tagi, skuli að jafnaði vera með þremur listum sem ná frá 150 millimetra hæð upp í 1 metra. Ekkert hafi hins vegar varnað því að M félli niður af pallinum við umrætt sinn og greinilegt að fallvarnir voru ófullnægjandi. Í þriðja lagi telur M að X hafi mátt vera ljóst að hætta skapaðist af því að steypustyrktarjárn lægju yfir holu þeirri sem var við hlið títtnefnds verkpallsins sem M féll af. Eins og gefi að skilja séu steypustyrktarjárn harðari viðkomu en jarðvegur holunnar, en fyrst og fremst sé til þess að líta að járnnum fylgdi mikil hætta á því að starfsmenn rynnu til á þeim og flæktust í þeim. Réttara hefði verið að binda járnin saman með böndum eða þar til gerðum vír, líkt og almennt tíðkast á byggingasvæðum til þess að koma í veg fyrir hættu sem ella skapast. Þá séu holur í jörðu enginn geymslustaður fyrir steypustyrktarjárn heldur fer betur á því að raða þeim með veggjum eða á annan snyrtilegan hátt. Með vísan til þessa telur M að frágangur járnanna hafi ekki verið í neinu samræmi við áskilnað ofangreindrar 8. gr. A-hluta IV. viðauka reglna nr. 547/1996. Hafi það vakað fyrir X að byrgja áðurnefnda holu hefði X borið að nýta til þess efni sem betur væri viðeigandi, svo sem viðarplanka, og skorða þann búnað að svo búnu til þess að draga úr slysahefðu. Notkun lausra steypustyrktarjárna séu á meðal verstu hugsanlegu leiða sem völ er á til þess að byrgja holur á byggingasvæðum. Sú ákvörðun hafi orðið til þess að tjón M jókst til muna. Í fjórða lagi telur M það hafa verið handvömm af hálfu X að stilla upp verkpalli þeim er M féll af, við hliðina á margnefndri holu. Með því að gera slíkt hafi fallhæðin af pallinum aukist og þar með hættan á notkun hans. Svo virðist sem þarna hafi öryggi á vinnustaðnum verið fórnað með aðgerðum sem auðveldlega

hefði mátt komast hjá. Þetta telur M fela í sér brot á almennri aðgæsluskyldu X, skv. lögum nr. 46/1980, sbr. t.d. 37. og 42. gr. laganna.

Þá hafi Y ekki tilkynnt slysið til Vinnueftirlits ríkisins fyrr en þremur mánuðum eftir slysið sem hafi verið brot á 79. gr. laga nr. 46/1980. X hafi verið kunnugt um slysið frá upphafi og að líkur væru á því að M hafi orðið fyrir langvinnu eða varanlegu heilsutjóni. X verði að bera hallan af því að hafa ekki hlutast til um að tilkynna atvik þannig að málsatvik væru nægjanlega vel upplýst, sbr. Hrd. í máli nr. 14/2020, 613/2016 og 151/2017. Það hafi m.a. staðið X nær að halda til haga gögnum um aðbúnað á vinnustaðnum. Fullyrðingar V í höfnunarbréfi frá 30. janúar 2026 séu ekki réttar um að X hafi ekki fengið vitneskju um slysið. Í fyrirliggjandi yfirlýsingu vitnis liggja m.a. fyrir að verkstjóri á staðnum hafi ekki kallað eftir sjúkrabíl heldur sagt M og vitninu að fara með M á heilsugæslustöð sem vitnið hafi gert sem jafnframt fái frekari stoð í sjúkrasögu M. Vísar M til 21. gr. laga nr. 46/1980 um að verkstjóri sé fulltrúi atvinnurekanda. X hafi þar af leiðandi bori að gera viðeigandi ráðstafanir og m.a. tilkynna slysið tafarlaust til Vinnueftirlitsins. M bendir á að það sé lögboðin skylda atvinnurekanda skv. 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980 að tilkynna um slys en ekki þess starfsmanns sem lendir í slysi. Vanræksla verkstjóra á að tilkynna um slysið sé á ábyrgð X. Hefði verkstjórinn sinnt skyldum sínum hefði verið unnt að rannsaka orsakir slyssins. Af þeirri vanrækslu verði X að bera hallann af því að málsatvik séu ekki betur upplýst. Í öðru lagi komi fram í áðurgreindri yfirlýsingu vitnis að daginn eftir slysið hafi verkstjóri X skipað starfsmönnum að yfirfara allt svæðið, fjarlægja allar festingar og girða af alla staði sem uppfylltu ekki kröfur um öryggi á vinnustað. M byggir á því að þetta bendi eindregið til þess að aðstæður á vinnustaðnum fyrir slys hafi ekki verið viðunandi eða í samræmi við ofangreindar reglur og lagaákvæði. Í þriðja lagi vísar M ásökunum um meinta áfengisneyslu á vinnustað á bug enda séu þær rangar og ósannaðar og tengist ekkert orsökum slyssins. Með hliðsjón af framangreindu telur M að X hafi sýnt af sér saknæma og ólögmeða háttsemi og eigi hann skýran og ótvíræðan rétt úr ábyrgðatryggingu X hjá V.

Í athugasemdum V ítrekar V þær röksemdir sem koma fram í höfnunarbréfi. M hafi ekki látið X vita af slysinu. Hann hafi horfið frá vinnustaðnum og hafi ekki mætt til vinnu síðan. X hafi því ekki verið fært að tilkynna um atvikið til Vinnueftirlits né lögreglu né heldur að tryggja vettvang slyssins til rannsóknar á orsökum þess. M hafi verið á uppsagnarfresti hjá X á þeim tíma sem slysið átti sér stað, en uppsögnin hafi verið tilkomin vegna áfengisneyslu M við vinnu. M hafi ekki tekist að sýna fram á að slysið verði rakið til vanbúnaðar sem X geti borið ábyrgð á gagnvart honum, né heldur til saknæmra mistaka annarra starfsmanna X. Allar tilkynningar vegna slyssins sem fylgi málskoti séu undirritaðar af Y og lögmanni M en ekki af X. Lýsingar á atvikum slyss í umræddum tilkynningum séu með öllu ósannaðar. Þá veiti meintur vitnisburður sem lögmaður M hafi aflað löngu seinna enga sönnun um atvik slyss og aðstæður á slysstað að mati V. Að auki verði að draga verulega í efa trúverðugleika M um atvik slyssins. M hafi verið á uppsagnarfresti vegna áfengisneyslu við vinnu þegar slysið átti sér stað. Þessi staðreynd dragi verulega úr áreiðanleika framburðar hans um atvik slyssins og geti haft áhrif á mat á sönnunargildi hans. Í ljósi fyrri áfengisneyslu við vinnu er ekki hægt að útiloka að áfengisneysla hafi haft áhrif á getu M til að meta aðstæður eða muna atvik með réttum hætti. Þegar trúverðugleiki aðila er dreginn í efa með slíkum hætti, er mikilvægt að kröfur hans séu studdar óbyggjandi sönnunum, sem ekki sé staðan í málinu.

Álit.

Ágreiningur þessa máls snýr að hugsanlegri skaðabótaábyrgð X á líkamstjóni M. Eins og að framan greinir byggir M skaðabótakröfu sína á því að aðstæður á vinnustað hafi verið óforsvaranlegar á meðan V byggir höfnun sína á því að aðstæður á slysstað hafi verið öruggar og slysið sé fyrst og fremst rakið til hegðunar M. Mögulegur bótaréttur byggir á því að M eigi skaðabótakröfu á hendur X á grundvelli annað hvort sakareglunnar eða reglunnar um ábyrgð vinnuveitanda. Báðar þessar bótareglur gera það m.a. að skilyrði að M takist að sanna að tjónið verði rakið til saknæmrar háttsemi X eða starfsmanna sem X ber vinnuveitandaábyrgð á. Í tilvikum vinnuslysa getur þó sú tilkynningarskylda sem hvílir á vinnuveitanda eftir atvikum haft áhrif á það hvaða atvikalýsingu beri að leggja til grundvallar við mat á því hvort um saknæma háttsemi hafi verið að ræða.

Í 1. mgr. 79. gr. laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum segir eftirfarandi:
„Atvinnurekandi skal án ástæðulausrar tafar tilkynna til Vinnueftirlits ríkisins öll slys þar sem starfsmaður deyr eða verður óvinnufær í einn eða fleiri daga, auk þess dags sem slysið varð. Slys

þar sem líkur eru á að starfsmaður hafi orðið fyrir langvinnu eða varanlegu heilsutjóni skal tilkynna Vinnueftirlitinu eigi síðar en innan sólarhrings.“

Í málinu liggur fyrir að X tilkynnti ekki um slysið til Vinnueftirlits ríkisins né var lögregla kölluð á vettvang og þar af leiðandi fór engin rannsókn fram á orsökum slyssins. Samkvæmt upplýsingum úr sjúkraskrá 23. júlí 2024 kemur fram að M hafi lent í vinnuslysi og þar segir orðrétt: „Var að labba, rekst í skrúfu á jörðinni og dettur fram fyrir sig og lendir á bakinu.“ Hvorki í tilkynningu M til Sjúkratrygginga Íslands né tilkynningu M til V frá 28. nóvember 2024 kemur fram að M hafi fallið af vinnupalli og ofan í umrædda holu. Slíkt kemur heldur ekki fram í ódagsettri yfirlýsingu vitnis. Atvikalýsingu í málskoti ber því hvorki saman við atvikalýsingu í sjúkraskrá né við atvikalýsingu í öðrum fyrirliggjandi gögnum málsins.

Nefndin telur að M hafi ekki tekist að sýna fram á að hann hafi tilkynnt X um slysið eða óvinnufærni sína í kjölfar slyssins, eingöngu Y. Nefndin telur því að M hafi ekki tekist að sýna fram á að X hafi vanrækt tilkynningarskyldu sem á því hvíldi skv. 79. gr. laga nr. 46/1980. Eins og málið liggur fyrir nefndinni verður X því ekki látið bera halla af skorti á sönnun um atvik máls heldur gilda um það almennar sönnunareglur skaðabótaréttar. Nefndin telur að M hafi ekki tekist að sýna fram á að X hafa vanrækt þær skyldur sem á því hvíldu skv. lögum nr. 46/1980. Það er því niðurstaða nefndarinnar að M hafi ekki tekist að sanna að slys hans verið rakið til saknæmrar háttsemi sem X geti borið skaðabótaábyrgð á.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 24. mars 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja Ragnarsdóttir